

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดการเรียนการสอนโดยใช้ระบบการศึกษาทางไกลที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่ได้พบกันโดยตรง ผู้สอนจะทำหน้าที่ถ่ายทอดเนื้อหา ความรู้ และประสบการณ์ผ่านทางสื่อการสอนต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เทปเสียง วีดิทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์และสื่อรูปแบบอื่นๆ ผู้เรียนจะศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเดินทางเข้าไปเรียนยังสถาบันการศึกษา สามารถเรียนได้จากที่บ้าน สถานที่ทำงาน กำหนดช่วงเวลาเรียนและบริหารการเรียนของตนเองได้ ทั้งนี้การศึกษาทางไกลอาจจะมีการพบปะระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อทบทวนซักถามประเด็นปัญหา สิ่งที่ไม่เข้าใจสรุปเนื้อหา หรือการฝึกทักษะที่สำคัญจากเนื้อหาวิชานั้น ๆ (สุมาลีสังขศรี, 2539) การศึกษาทางไกลจัดการศึกษาโดยใช้สื่อประสมถ่ายทอดเนื้อหาจากผู้สอนไปยังผู้เรียนซึ่งสามารถแบ่งสื่อการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) สื่อหลัก คือ สื่อที่บรรจุเนื้อหาและประสบการณ์ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้และเผชิญให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยผู้เรียนทุกคนจะต้องเข้าถึงและศึกษาหาความรู้และประสบการณ์จากสื่อหลักได้อย่างเท่าเทียมกัน สื่อหลักประกอบด้วย ก) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เอกสารการสอน กิจกรรมประจำชุดวิชา แบบประเมินตนเอง ประมวลสาระ แนวทางการศึกษาและแผนกิจกรรมการศึกษา ข) สื่อคอมพิวเตอร์และการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ 2) สื่อเสริม คือ สื่อที่ขยายเนื้อหา สาระ ประสบการณ์ ประเด็นสำคัญหรือเสริมเพิ่มเติม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนที่มีความสามารถรับรู้ต่างกันให้เข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนด้วยกัน สื่อเสริม ได้แก่ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ ซีดีเสียง มัลติมีเดียและการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

ปัจจุบันมีแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิดที่เรียกว่า MOOC หรือ Massive Open Online Course เปิดให้บริการจำนวนมาก จัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านช่องทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้คนทั่วโลกสามารถเข้าถึงและศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น Khan Academy, edX, Coursera หรือ Udacity เป็นต้น รายวิชาต่าง ๆ จะจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น การดูวิดีโอ การอ่านบทความ การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ การทำแบบฝึกหัด การพูดคุยแลกเปลี่ยนมุมมองกับผู้สอนหรือผู้เรียนด้วยกัน การเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิดผู้เรียนจะต้องศึกษาด้วยตนเอง เมื่อสำเร็จการศึกษารายวิชาใดก็จะได้รับการรับรองแบบประกาศนียบัตรหรือใบประกาศ

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากผู้เรียน เช่น ความสนใจ ความต้องการหรือความถนัดอย่างมีเป้าหมาย การแสวงหาความรู้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองจากการรับชม การฟัง การอ่าน การเขียน การอภิปราย การสัมภาษณ์ การท่องเที่ยวหรือวิธีการอื่น ๆ การเรียนรู้ด้วยตนเองเริ่มจาก 1) วิเคราะห์และกำหนดความต้องการในการเรียนรู้ 2) กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ 3) กำหนดแหล่งวิทยาการเพื่อการเรียนรู้ 4) เลือกวิธีการเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้ 5) รวบรวมข้อมูล/สร้างองค์ความรู้ และ 6) ประเมินผลการเรียนรู้

การจัดการศึกษาแบบวันต่อภาพเป็นกระบวนการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่สามารถเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ (Anytime Anywhere) โดยการบูรณาการและการปรับใช้เทคโนโลยี วัสดุ อุปกรณ์ โปรแกรมและบริการ (Watson and Plymale 2011: 9) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษา มาตรา 24(5) และ (6) ว่าสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ 2542: 14-15) รูปแบบการสอนภาควันต่อภาพมีแนวทางที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับทุกคนเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้เปิดสอนชุดวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โดยมุ่งเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน ซึ่งสำคัญอย่างมากสำหรับประชากรและแรงงานที่ต้องการดูแลสุขภาพอนามัยและสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นในชีวิต ซึ่งชุดวิชานี้ไม่ได้เน้นเพียงแต่ผู้ที่ประกอบอาชีพหรือแรงงานเท่านั้น ยังรวมไปถึงกลุ่มประชาชนทั่วไปสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจได้เช่นกัน ขอบข่ายของอาชีวอนามัยและความปลอดภัยจะครอบคลุม 1) ความรู้ทั่วไปอาชีวอนามัยและความปลอดภัย 2) การป้องกันอันตรายจากสิ่งคุกคามทางกายภาพ 3) การป้องกันอันตรายจากสิ่งคุกคามทางเคมีและชีวภาพ 4) การป้องกันอันตรายจากสิ่งคุกคามทางการยศาสตร์และจิตวิทยาสังคม และ 5) อุบัติเหตุและโรคจากการประกอบอาชีพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาระบบการสอนภาควันต่อภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กรณีศึกษารายวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย สำหรับบุคคลทั่วไป เพื่อหาแนวทางและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับรายวิชาและกลุ่มผู้เรียนทั้งเนื้อหา สื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิสัมพันธ์ และการประเมินผล ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในการนำความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการสอนภาควันตภาพ สำหรับสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2.2 เพื่อพัฒนาระบบการสอนภาควันตภาพ สำหรับสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพของ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช

2.3 เพื่อศึกษาผลการใช้ระบบการสอนภาควันตภาพ สำหรับสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2.4 เพื่อรับรองระบบการสอนภาควันตภาพ สำหรับสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพของ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผู้เรียนรายวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากระบบ การสอนภาควันตภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.2 ผู้เรียนรายวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมีความพึงพอใจต่อระบบการสอน ภาควันตภาพในระดับมากขึ้นไป

4. ขอบเขตการวิจัย

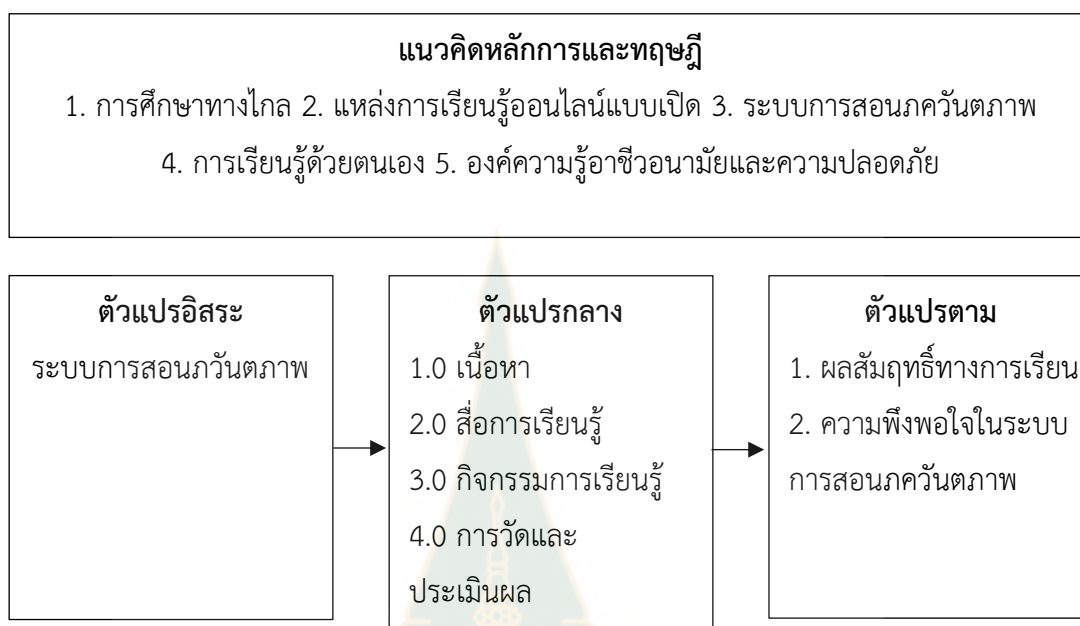
4.1 ระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย จำนวน 12 เดือน

4.2 ขอบเขตด้านประชากร ประกอบด้วย นักเรียน นักศึกษา ประชาชน ผู้ที่มีความ สนใจสมัครเรียนในระบบบภาควันตภาพ และผู้เชี่ยวชาญ

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้นำเนื้อหาเกี่ยวกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัยจากหลักสูตรอาชี วอนามัยและความปลอดภัยของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มาบูรณาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ สำหรับบุคคลทั่วไป เนื้อหาประกอบด้วย 1) ความรู้ทั่วไปอาชีวอนามัยและความปลอดภัย 2) การ ป้องกันอันตรายจากสิ่งคุกคามทางกายภาพ 3) การป้องกันอันตรายจากสิ่งคุกคามทางเคมีและชีวภาพ 4) การป้องกันอันตรายจากสิ่งคุกคามทางการยศาสตร์และจิตวิทยาสังคม และ 5) อุบัติเหตุและโรค จากการประกอบอาชีพ

4.4 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ระบบการสอนภาควันตภาพ หมายถึง ระบบการสอนที่จัดกระบวนการเรียนรู้และแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ได้แก่ เนื้อหาสาระ สื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาและศึกษาด้วยตนเองตามอัธยาศัยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ผลการใช้ระบบการสอนภาควันตภาพ หมายถึง การศึกษาบุคคลทั่วไปที่สมัครเรียนในระบบภาควันตภาพ โดยการเก็บรวบรวมจากผู้เรียนจำนวนคน 30 คนที่เรียนครบทั้ง 5 โมดูล ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ และประเมินความพึงพอใจจากการเรียนรู้ผ่านระบบการสอนภาควันตภาพ

การรับรองระบบการสอนภาควันตภาพ หมายถึง การนำเสนอร่างระบบการสอนภาควันตภาพให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน พิจารณาให้ความคิดเห็น คำแนะนำและข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดการเรียนในระบบการสอนภาควันตภาพ ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อนและประเด็นควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนที่เรียนรู้ผ่านระบบการสอนภาควันตภาพ โดยวัดจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่เรียนรู้ผ่านระบบการสอนภาควันตภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยวัดจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผู้เรียน หมายถึง กลุ่มบุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมเรียนรู้รายวิชาอาเซียนนามัยและความปลอดภัยผ่านระบบการสอนภาควันตภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บุคคลทั่วไป หมายถึง ประชาชนที่ไม่ได้ลงทะเบียนเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ระบบการสอนภาควันตภาพและแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกล

6.2 ผู้สอนได้ช่องทางการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย

6.3 ผู้เรียนได้ช่องทางการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่สะดวกมากขึ้น

